

Minimum Workload of Academic Staffs in Higher Education Institutions

Aurasa Pavavimol, et al.*

ABSTRACT

The objective of this study was to find out minimum workload of academic staffs in higher education institutions, especially workload in monitoring academic progress and formulating body of knowledge. It is expected that the outcome would benefit the formulation of future guideline of the performance appraisal and merit pay scale system. The study was carried out by collecting the data from public universities, compiling with the conclusion from brain storm conferences of the expert resource persons in various disciplinary. The finding showed that those workloads can not be formulated in only one standard but varying from each science and disciplinary being grouped as following :

1. *Physical Science*
2. *Biological Science*
3. *Technological Science*
4. *Health Science*
5. *Social Science and Humanities*

In addition, the finding also showed that the quantity, complexity and quality workloads will be developed according to the higher levels of academic position.

---

* Arunee Muangnoichareon, Aurasa Pavavimol, and Luksamon Smansin

มาตรฐานภาระงานขั้นต่ำของผู้สอนระดับอุดมศึกษา

อรสา ภาววิมล และคณะ*

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาเกณฑ์มาตรฐานภาระงานขั้นต่ำด้านการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการ และการพัฒนาองค์ความรู้ของผู้สอนระดับอุดมศึกษาในสาขาวิชาต่างๆ เพื่อให้เป็นแนวทางการประเมินผลการปฏิบัติงานและการกำหนดค่าตอบแทนตำแหน่งทางวิชาการที่เป็นธรรม โดยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และการประชุมระดมสมองนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิในทุกสาขาวิชา ผลการวิจัย พบว่า ภาระงานด้านการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้ของผู้สอนระดับอุดมศึกษาไม่สามารถกำหนดให้เป็นมาตรฐานเดียวกันได้ แต่จะต้องกำหนดให้สอดคล้องกับธรรมชาติและวิธีการศึกษาของศาสตร์แต่ละสาขาวิชา ซึ่งจัดได้เป็น 5 กลุ่ม คือ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์-มนุษยศาสตร์ ทั้งนี้ มาตรฐานภาระงานขั้นต่ำด้านการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้ของผู้สอนระดับอุดมศึกษาจะมีปริมาณ ระดับความยาก และคุณภาพสูงขึ้นตามตำแหน่งทางวิชาการที่สูงขึ้น ซึ่งแตกต่างกันไปตามกลุ่มสาขาวิชา ทั้งนี้ ภาระงานดังกล่าวจะมีมาตรฐานเชิงคุณภาพกำกับด้วย

* คณะผู้วิจัย อรุณี ม่วงน้อยเจริญ, อรสา ภาววิมล, ลักษมณ สมานสินธุ์

บทนำ

ผู้สอนระดับอุดมศึกษา มีภารกิจสำคัญ 4 ประการ คือ ภารกิจด้านการสอน การติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้ การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งการปฏิบัติภารกิจดังกล่าวจะมีสัดส่วนแตกต่างกันไปตามปรัชญาของแต่ละสถาบันและศาสตร์แต่ละสาขา

ภารกิจด้านการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้ถือเป็นภารกิจที่เป็นกลไกสำคัญของการศึกษาระดับอุดมศึกษา กล่าวคือ ผู้สอนระดับอุดมศึกษาจะต้องทำหน้าที่พัฒนาวิชาการสู่ความเป็นเลิศ โดยการศึกษาค้นคว้าวิจัย สร้างองค์ความรู้เพื่อถ่ายทอดไปสู่ผู้เรียนและประยุกต์ใช้เพื่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาประเทศ ซึ่งการปฏิบัติภารกิจดังกล่าวจะต้องเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และมีความลุ่มลึกทางวิชาการมากขึ้นตามความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ของผู้สอนในแต่ละสาขาวิชา ซึ่งสะท้อนได้จากการดำรงตำแหน่งทางวิชาการในระดับต่าง ๆ จากสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันผู้สอนระดับอุดมศึกษามีความหลากหลาย และไม่เท่าเทียมกันในการปฏิบัติภารกิจดังกล่าว ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากความแตกต่างของศาสตร์แต่ละสาขาวิชาหรือความแตกต่างอันเนื่องมาจากปัจเจกบุคคล อย่างไรก็ตามในปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานใดศึกษาหรือกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานดังกล่าวอย่างจริงจัง จึงเป็นการยากที่จะชี้ชัดลงไปได้ว่าการปฏิบัติภาระงานและการจ่ายค่าตอบแทนสำหรับผู้สอนระดับอุดมศึกษาในปัจจุบันมีความเหมาะสมและเป็นธรรมหรือไม่เพียงใด ทบวงมหาวิทยาลัยจึงได้มอบหมายให้คณะผู้วิจัยจัดทำโครงการศึกษามาตรฐานภาระงานขั้นต่ำด้านการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้ของผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการทุกระดับขึ้น โดยพยายามศึกษาลงลึกในศาสตร์สาขาต่าง ๆ จากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติจริง เพื่อให้ข้อมูลที่ได้สอดคล้องกับความเป็นจริง เป็นที่ยอมรับ และมุ่งหวังว่าผลการศึกษาที่ได้จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลของข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัยในอนาคตต่อไป

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ทบวงมหาวิทยาลัยในฐานะหน่วยกำกับนโยบาย ส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐพัฒนาไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ ได้พิจารณาเห็นว่าสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งมีปรัชญาและความเชี่ยวชาญแตกต่างกันไป การปฏิบัติภารกิจจึงมีจุดเน้นที่แตกต่างกัน สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งจึงควรมีอิสระในการกำหนดมาตรฐานภาระงาน ตลอดจนแนวปฏิบัติเพื่อควบคุมการปฏิบัติงานของบุคลากรได้เอง

เมื่อรัฐบาลมีนโยบายปฏิรูประบบราชการ ซึ่งมุ่งเน้นให้ส่วนราชการทุกแห่งปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผล มีการจ่ายค่าตอบแทนที่เป็นธรรม จึงส่งผลให้ระบบการประเมินผลและการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานเป็นสิ่งจำเป็นที่ส่วนราชการทุกแห่งจะต้องดำเนินการในแวดวงสถาบันอุดมศึกษาของรัฐมักจะมีการกล่าวกันว่าผู้สอนระดับอุดมศึกษา มีความทุ่มเทเสียสละในการปฏิบัติงานแต่ได้รับค่าตอบแทนไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ผู้ที่ได้รับเงินประจำตำแหน่งทางวิชาการยังขาดความต่อเนื่องในการทำงานวิชาการ คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย (ก.ม.) มีความพยายามที่จะตอบคำถามเหล่านี้ต่อประชาคมขามหาวิทยาลัยและสังคม และมีนโยบายที่จะพัฒนาระบบค่าตอบแทนและระบบประเมินผลการปฏิบัติงานให้เกิดความเป็นธรรมและโปร่งใส สามารถแยกแยะอาจารย์ที่มีคุณภาพและไม่มีคุณภาพออกจากกันได้ ในปี พ.ศ. 2542 ก.ม. ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานภาระงานทางวิชาการของผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการในระดับต่าง ๆ ให้สถาบันอุดมศึกษาถือปฏิบัติตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2542 โดยเกณฑ์ดังกล่าวเป็นเกณฑ์ภาระงานขั้นต่ำและประกาศใช้กับผู้สอนระดับอุดมศึกษาในทุกสาขาวิชา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์

1.1 ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานภาระงานขั้นต่ำในฐานะอาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัยตามที่ ก.ม. และอ.ก.ม. มหาวิทยาลัยกำหนด และ

1.2 มีบทความจากผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการที่มีกระบวนการตรวจสอบผลงานทางวิชาการโดยคณะกรรมการ (peer review) ก่อนตีพิมพ์ และเป็นวารสารที่เป็นที่ยอมรับในวงการศึกษาสาขา นั้น ๆ หรือได้นำเสนอในการประชุมวิชาการในประเทศ พร้อมทั้งเสนอผลงานฉบับสมบูรณ์ หรือผลงานในลักษณะอื่นที่เทียบเท่าปีละ 1 เรื่อง หรือบทความวิชาการในลักษณะอื่น เช่น บทปริทรรศน์เฉลี่ยปีละ 2 เรื่อง

2. ตำแหน่งรองศาสตราจารย์

2.1 ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานภาระงานขั้นต่ำในฐานะอาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัยตามที่ ก.ม. และอ.ก.ม. มหาวิทยาลัยกำหนด และ

2.2 มีบทความจากผลงานวิจัยหรือผลงานในลักษณะอื่นที่เทียบเท่าที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการที่มีกระบวนการตรวจสอบผลงานทางวิชาการโดยคณะกรรมการ (peer review) ก่อนตีพิมพ์ และเป็นวารสารที่เป็นที่ยอมรับในวงการศึกษาสาขา นั้น ๆ หรือผลงานในลักษณะอื่นที่เทียบเท่าเฉลี่ยปีละ 2 เรื่อง

3. ตำแหน่งศาสตราจารย์

3.1 ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานภาระงานขั้นต่ำในฐานะอาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัยตามที ก.ม. และอ.ก.ม. มหาวิทยาลัยกำหนด และ

3.2 มีบทความจากผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการที่มีกระบวนการตรวจสอบผลงานทางวิชาการโดยคณะกรรมการ (peer review) ก่อนตีพิมพ์ และเป็นวารสารที่เป็นที่ยอมรับในวงการวิชาการสาขานั้น ๆ ในระดับนานาชาติ หรือผลงานในลักษณะอื่นที่เทียบเท่าเฉลี่ยปีละ 1 เรื่อง

ในประเด็นการกำหนดมาตรฐานภาระงานผู้สอนระดับอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ นั้น ข้อมูลที่สำรวจได้จากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 12 แห่ง พบว่าสถาบันอุดมศึกษามีการกำหนดมาตรฐานภาระงานขั้นต่ำในฐานะอาจารย์ผู้สอนไว้อย่างหลากหลายตั้งแต่ 30-40 ชั่วโมงทำการ/สัปดาห์/ภาคการศึกษา โดยในส่วนของมาตรฐานภาระงานด้านการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้ที่กำหนดไว้ก็ได้ระบุถึงประเภทและปริมาณภาระงานที่อาจารย์สมควรปฏิบัติโดยตรง หากแต่กำหนดในลักษณะของปริมาณเวลาขั้นต่ำและขั้นสูงที่อาจารย์จะต้องใช้ในการปฏิบัติภาระงานดังกล่าว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำหนดให้ผู้สอนระดับอุดมศึกษาต้องปฏิบัติภาระงานด้านการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้ไม่น้อยกว่า 3-5 ชั่วโมง/สัปดาห์
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำหนดให้ผู้สอนระดับอุดมศึกษาต้องปฏิบัติภาระงานด้านการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้ โดยทำงานวิจัยไม่น้อยกว่า 11 ชั่วโมงทำการ/สัปดาห์/ภาคการศึกษาปกติ
- สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำหนดให้ผู้สอนระดับอุดมศึกษาต้องปฏิบัติภาระงานด้านการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้ไม่เกิน 15 ชั่วโมงทำงาน/สัปดาห์/ภาคการศึกษา

จากข้อมูลดังกล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าแม้ว่า ก.ม. จะมีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานภาระงานทางวิชาการของผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการในระดับต่าง ๆ ให้สถาบันอุดมศึกษาถือปฏิบัติทั้งตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์แล้วก็ตาม แต่เกณฑ์ดังกล่าวเป็นเพียงเกณฑ์มาตรฐานกลางให้สถาบันอุดมศึกษาถือปฏิบัติกับผู้สอนระดับอุดมศึกษาในทุกสาขาวิชา จึงมีการวิพากษ์วิจารณ์จากผู้สอนระดับอุดมศึกษาว่าศาสตร์แต่ละสาขาวิชาที่มีวิธีการแสวงหาองค์ความรู้แตกต่างกัน ดังนั้น การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานภาระงานจะต้องสอดคล้องกับศาสตร์แต่ละสาขาด้วย นอกจากนี้เกณฑ์มาตรฐานภาระงานที่สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งกำหนดขึ้นเอง

เพื่อให้ผู้สอนถือปฏิบัติดังได้กล่าวข้างต้นก็เป็นเพียงการกำหนดมาตรฐานเชิงปริมาณกว้าง ๆ มิได้ลงลึกถึงประเภทของผลงานที่สมควรปฏิบัติ ดังนั้น การศึกษามาตรฐานภาระงานด้านการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้ที่ลงลึกในศาสตร์ทุกสาขาวิชาครั้งนี้จะเป็นการค้นหาคือแท้จริงว่า มาตรฐานภาระงานด้านการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้ของผู้สอนระดับอุดมศึกษาในศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ มีความแตกต่างกันหรือไม่ และควรมีมาตรฐานอย่างไรจึงจะนำไปปฏิบัติได้อย่างสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

วิธีการศึกษาวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจร่วมกับการประชุมระดมความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีขั้นตอนการศึกษา ดังนี้

1. การกำหนดข้อตกลงเบื้องต้น

“ผู้สอนระดับอุดมศึกษามีภาระงานหลัก 3 ประการคือ งานสอน งานการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้ และงานบริการวิชาการ ซึ่งมีกรอบภาระงาน (workload) รวม 35 ชั่วโมงทำการ/สัปดาห์/ภาคการศึกษา ทั้งนี้ จะต้องปฏิบัติหน้าที่หลัก คือ งานสอนขั้นต่ำไม่น้อยกว่า 6 หน่วยชั่วโมง/สัปดาห์/ภาคการศึกษาปกติ หรือ 12 หน่วยชั่วโมง/สัปดาห์/2 ภาคการศึกษาปกติ ในระดับปริญญาตรี (สำหรับระดับบัณฑิตศึกษาให้เทียบดังนี้ 1 หน่วยชั่วโมงของระดับบัณฑิตศึกษาเท่ากับ 1.5 หน่วยชั่วโมง/สัปดาห์/ภาคการศึกษาปกติ ในระดับปริญญาตรี) ส่วนภาระงานด้านอื่นควรมีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานภาระงานขั้นต่ำไว้ให้สอดคล้องกับศาสตร์ในแต่ละสาขาวิชา”

2. กลุ่มประชากร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและในกำกับของรัฐในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ทุกแห่งรวม 23 แห่ง ได้แก่

1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. มหาวิทยาลัยขอนแก่น
4. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
5. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
6. มหาวิทยาลัยมหิดล
7. มหาวิทยาลัยรามคำแหง
13. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
14. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ธนบุรี
15. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ
16. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
17. มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
18. มหาวิทยาลัยบูรพา
19. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

8. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	20. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
9. มหาวิทยาลัยศิลปากร	21. มหาวิทยาลัยทักษิณ
10. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	22. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
11. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	23. มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
12. มหาวิทยาลัยแม่โจ้	

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาคั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา เพื่อสำรวจความคิดเห็นเรื่องมาตรฐานภาระงานขั้นต่ำด้านการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้ที่ผู้สอนระดับอุดมศึกษาสมควรปฏิบัติในการดำรงตำแหน่งอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยให้มหาวิทยาลัย/สถาบันจัดกลุ่มสาขาวิชาที่มีภาระงานใกล้เคียงกันเป็นกลุ่ม ๆ แล้วตอบแบบสอบถาม โดยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย 4 แห่ง ทั้งสถาบันอุดมศึกษาในระบบปิดและระบบเปิด คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นอกจากนี้ยังทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรเป้าหมาย ซึ่งมีประสบการณ์การสอนระดับอุดมศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารทบวงมหาวิทยาลัย (เฉพาะผู้ที่เคยมีประสบการณ์เป็นผู้สอนระดับอุดมศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา) และผู้ทรงคุณวุฒิในอ.ก.ม.วิสามันญ์เฉพาะกิจเพื่อทำหน้าที่จัดทำโครงสร้างบัญชีเงินเดือนและระบบค่าตอบแทนข้าราชการ สายอาจารย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาคั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งส่งไปยังสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นกลุ่มประชากร รวมทั้งสิ้นจำนวน 23 แห่ง โดยการได้มาซึ่งคำตอบเป็นวิธีการที่สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งดำเนินการเอง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจากสถาบันอุดมศึกษาเป็นจำนวนทั้งสิ้น 14 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยทักษิณ หรือคิดเป็นร้อยละ 60.87 ของจำนวนสถาบันอุดมศึกษาที่ส่งไปทั้งหมด

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากสถาบันอุดมศึกษา 14 แห่ง การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ความเห็นเกี่ยวกับการจัดกลุ่มสาขาวิชาที่ผู้สอนระดับอุดมศึกษามีภาระงานด้านการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้ใกล้เคียงกัน

วิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำข้อมูลการจัดกลุ่มสาขาวิชาที่มีภาระงานใกล้เคียงกันที่สำรวจได้จากสถาบันอุดมศึกษา 14 แห่งมาแจกแจง
2. ใช้สถิติร้อยละ จัดลำดับความเห็นที่สำรวจได้

ส่วนที่ 2 ความเห็นเกี่ยวกับรายชื่อสาขาวิชาย่อย จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาใหญ่จากส่วนที่ 1

วิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำข้อมูลรายชื่อสาขาวิชาย่อยที่สำรวจได้จากสถาบันอุดมศึกษา 14 แห่งมาจำแนกเข้ากลุ่มสาขาวิชาใหญ่ในส่วนที่ 1

ส่วนที่ 3 ความเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานภาระงานขั้นต่ำด้านการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้ที่ผู้สอนระดับอุดมศึกษา สมควรปฏิบัติในการดำรงตำแหน่ง (ในเชิงปริมาณ)

วิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำข้อมูลมาตรฐานภาระงานขั้นต่ำที่สำรวจได้จากสถาบันอุดมศึกษา 14 แห่งมาแจกแจง โดยวิเคราะห์จำแนกตามรูปแบบที่สำรวจได้ตามสาขาวิชา ตำแหน่งที่ผู้สอนดำรงอยู่ ประเภทของภาระงาน และสถาบันที่สังกัด
2. ใช้สถิติร้อยละจัดลำดับความเห็นเกี่ยวกับรูปแบบมาตรฐานภาระงานฯ โดยยึดตามประเภทภาระงานที่สำรวจได้

ทั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษาระบบเปิดซึ่งมีภาระงานแตกต่างจากสถาบันอุดมศึกษาระบบปิด ได้วิเคราะห์ข้อมูลเสนอเป็นตารางแยกต่างหากเป็นการเฉพาะ

ส่วนที่ 4 ความเห็นเกี่ยวกับดัชนีกำกับคุณภาพมาตรฐานภาระงานขั้นต่ำด้านการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้

วิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำข้อมูลดัชนีกำกับคุณภาพมาตรฐานภาระงานขั้นต่ำด้านการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้ที่สำรวจได้จากสถาบันอุดมศึกษา 14 แห่ง

มาแจกแจง โดยจำแนกตามประเภทของภาระงาน

6. การประชุมระดมสมองนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ

สืบเนื่องจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลความเห็นเรื่องมาตรฐานภาระงานขั้นต่ำด้านการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้ที่สำรวจได้จากสถาบันอุดมศึกษา 14 แห่ง พบความหลากหลายทั้งในระหว่างสาขาวิชา และภายในสาขาวิชาเดียวกัน จึงเป็นการยากที่จะหาข้อสรุปใดข้อสรุปหนึ่งได้ การประชุมระดมความเห็นจากนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันอุดมศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญในศาสตร์แต่ละสาขา จึงเป็นแนวทางที่กำหนดไว้ในโครงการ และเป็นขั้นตอนการศึกษาขั้นสุดท้ายของโครงการ เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิเหล่านี้ร่วมกันพิจารณาข้อมูลที่สำรวจได้ และพิจารณหาข้อสรุปที่สอดคล้องกับความเป็นจริงของศาสตร์ในสาขาวิชาต่างๆ มากที่สุด ทั้งนี้โดยเชิญนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นตัวแทนผู้สอนระดับอุดมศึกษาที่ผ่านการดำรงตำแหน่งอาจารย์มาแล้วและได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการทุกตำแหน่ง ทั้งตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ จากสถาบันอุดมศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญในศาสตร์แต่ละสาขาวิชาและมีผู้ได้รับการแต่งตั้งเป็นศาสตราจารย์ในระบบ ก.ม. (องค์กรกลางบริหารงานบุคคลข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย)มากที่สุด 3 อันดับแรกจาก 6 กลุ่มสาขาวิชาๆ ละ 3 คน (ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ 1 คน รองศาสตราจารย์ 1 คน และศาสตราจารย์ 1 คน) รวมทั้งสิ้น 54 คน ร่วมพิจารณาระดมความเห็น

ภาพรวมโครงการศึกษาปรากฏตามแผนภูมิ ต่อไปนี้

แผนภูมิแสดงภาพรวมโครงการ

ปัญหา

1. ผู้สอนระดับอุดมศึกษามีความหลากหลายในการปฏิบัติภาระงานด้านการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้
2. ขาดเกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติภาระงานการประเมินผลการปฏิบัติงานและการจ่ายค่าตอบแทนที่เป็นธรรม

กำหนดประเด็นการศึกษามาตรฐานภาระงานขั้นต่ำด้านการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้ของผู้สอนระดับอุดมศึกษาของตำแหน่งอาจารย์ ผศ. รศ. และ ศ. เป็น 3 ประเด็น

- การจัดกลุ่มสาขาวิชาที่มีภาระงานใกล้เคียงกัน
- การจำแนกสาขาวิชาย่อยเข้าตามกลุ่มสาขาวิชาใหญ่
- มาตรฐานภาระงานฯ ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ

สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

(แบบสอบถาม)

ทดลองใช้เครื่องมือกับสถาบันอุดมศึกษา 4 แห่ง
และกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากร

เก็บรวบรวมข้อมูลความเห็นเรื่องมาตรฐาน
ภาระงานฯ จากสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงทุกแห่ง

ประชุมระดับสมอณักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิระดับ ผศ. รศ. และ ศ.
ที่มีความเชี่ยวชาญในศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ วิเคราะห์ข้อมูลที่สำรวจได้
และสรุปผลจากสถาบันอุดมศึกษา

สรุปมาตรฐานภาระงานขั้นต่ำด้านการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนา
องค์ความรู้ของผู้สอนระดับอุดมศึกษาจำแนกเป็น 5 กลุ่มสาขาวิชา

1. สาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ
2. สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ
3. สาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี
4. สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ
5. สาขาวิชาสังคมศาสตร์-มนุษยศาสตร์

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาโครงการศึกษามาตรฐานภาระงานขั้นต่ำของผู้สอนระดับอุดมศึกษา: ศึกษาเฉพาะกรณีการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้ สรุปได้ดังนี้

1. การจัดกลุ่มสาขาวิชาที่มีภาระงานใกล้เคียงกัน: ข้อมูลความเห็นเบื้องต้นที่สำรวจได้จากสถาบันอุดมศึกษาที่มีการจัดกลุ่มสาขาวิชาที่มีภาระงานใกล้เคียงกันเป็น 6 กลุ่ม คือ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ และกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์ อย่างไรก็ตามเมื่อมีการประชุมระดมสมองนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ ได้พิจารณาเห็นว่ากลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ และกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์ มีภาระงานใกล้เคียงกัน จึงได้รวมเข้าเป็นกลุ่มเดียวกันสรุปคือการจัดกลุ่มศาสตร์สาขาวิชาที่ผู้สอนระดับอุดมศึกษามีภาระงานด้านการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้ใกล้เคียงกันจัดได้เป็น 5 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

- 1.1 กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ
- 1.2 กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ
- 1.3 กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี
- 1.4 กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ
- 1.5 กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์-มนุษยศาสตร์

2. มาตรฐานภาระงาน (เชิงปริมาณ): มาตรฐานภาระงานขั้นต่ำด้านการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้ของผู้สอนระดับอุดมศึกษา จำแนกตามการแบ่งกลุ่มสาขาวิชาเป็น 5 กลุ่มใหญ่ ๆ สรุปได้ดังนี้

- 2.1 กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ

มาตรฐานภาระงานขั้นต่ำด้านการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้ของผู้สอนระดับอุดมศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ กำหนดไว้เป็นเกณฑ์ขั้นต่ำที่ผู้สอนระดับอุดมศึกษาตำแหน่งอาจารย์สมควรปฏิบัติ โดยผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์จะมีปริมาณภาระงานสูงขึ้นตามลำดับ กล่าวคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จะมีปริมาณเป็น 2 เท่าของตำแหน่งอาจารย์ รองศาสตราจารย์จะมีปริมาณเป็น 3 เท่าของตำแหน่งอาจารย์ และศาสตราจารย์จะมีปริมาณเป็น 4 เท่าของตำแหน่งอาจารย์ รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานภาระงานขั้นต่ำด้านการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้ของผู้สอน
ระดับอุดมศึกษา สาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ

ภาระงาน	เอกสารประกอบ การสอน (หน่วย/ปี)	เอกสารคำสอน (หน่วย/ปี)	บทความทางวิชาการ (หน่วย/ปี)	ตำรา (หน่วย/ปี)	งานวิจัย (หน่วย/ปี)	ผลงานทางวิชาการ ในลักษณะ อื่น (หน่วย/ปี)	งานควบคุมวิทยานิพนธ์ ในหน้าที่ปรึกษาหลัก* (หน่วย/ปี)
ฐานการคำนวณ ภาระงาน	1 เรื่อง	25% ของ 1 รายวิชา	50% ของ 1 เรื่อง	25% ของ 1 เล่ม	25% ของ 1 เรื่อง	50% ของ 1 ชิ้น	แล้วเสร็จ 1 เรื่อง

* ไม่นับเป็นภาระงานด้านการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้ตามขอบเขตการศึกษาของโครงการ

ตำแหน่ง	มาตรฐานภาระงานขั้นต่ำ
อาจารย์	มีปริมาณภาระงานอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรฐานการคำนวณภาระงานข้างต้น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	มีปริมาณภาระงานอย่างใดอย่างหนึ่งตามตารางฐานการคำนวณภาระงานข้างต้น โดยต้องมีปริมาณเป็น 2 เท่าของตำแหน่งอาจารย์
รองศาสตราจารย์	มีปริมาณภาระงานอย่างใดอย่างหนึ่งตามตารางฐานการคำนวณภาระงานข้างต้น โดยต้องมีปริมาณเป็น 3 เท่าของตำแหน่งอาจารย์
ศาสตราจารย์	มีปริมาณภาระงานอย่างใดอย่างหนึ่งตามตารางฐานการคำนวณภาระงานข้างต้น โดยต้องมีปริมาณเป็น 4 เท่าของตำแหน่งอาจารย์

2.2 กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ

มาตรฐานภาระงานขั้นต่ำด้านการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้ของผู้สอนระดับอุดมศึกษาจะมีระดับความยากและคุณภาพสูงขึ้นตามตำแหน่งทางวิชาการที่สูงขึ้น กล่าวคือ รองศาสตราจารย์และศาสตราจารย์ จะต้องสร้างผลงานที่ต้องอาศัยการสั่งสมความรู้ ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญแล้ว วิเคราะห์ สังเคราะห์ออกมา อันได้แก่ ผลงานประเภทตำราหรืองานวิจัยระดับสูง ส่วนผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการระดับต่ำกว่า ควรสร้างผลงานที่มีระดับความยากน้อยกว่า และเริ่มสร้างผลงานทางวิชาการตั้งแต่เอกสารประกอบการสอน เอกสารคำสอน บทความทางวิชาการหรืองานวิจัยเบื้องต้น เพื่อสั่งสมความรู้ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานภาระงานขั้นต่ำด้านการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้ของผู้สอน
ระดับอุดมศึกษา สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ

ตำแหน่ง	เอกสารประกอบการสอน (1) (หน่วย/ปี)	เอกสารคำสอน (2) (หน่วย/ปี)	บทความทางวิชาการ (3) (หน่วย/ปี)	ตำรา (4) (หน่วย/ปี)	งานวิจัย (5) (หน่วย/ปี)	ผลงานทางวิชาการ ในลักษณะอื่น (6) (หน่วย/ปี)
อาจารย์	1 บทปฏิบัติการ (Lab) หรือวิทยานิพนธ์ 12 ชม.	-	1 เรื่อง	-	มีส่วนร่วมงานวิจัย 1 โครงการ	-
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	-	วิชา 2 หน่วยกิต	1 เรื่อง	-	1 เรื่อง / 4	1 เรื่อง / 4
รองศาสตราจารย์	-	วิชา 3 หน่วยกิต	-	1 เล่ม	หัวหน้าโครงการวิจัย 1 เรื่อง / 3 และมี การตีพิมพ์หรือจด ลิขสิทธิ์	-
ศาสตราจารย์	-	-	-	1 เรื่อง / 3	1 เรื่อง / 2	-

- หมายเหตุ :**
- ตำแหน่งอาจารย์จะต้องมีภาระงานดังนี้ (1) และ (3) และ (5)
  - ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์จะต้องมีภาระงานดังนี้ (2) และ (3) และ (5) **หรือ** (6)
  - ตำแหน่งรองศาสตราจารย์จะต้องมีภาระหน้าที่ดังนี้ (2) และ (4) **หรือ** (5)
  - ตำแหน่งศาสตราจารย์จะต้องมีภาระงานดังนี้ (4) **หรือ** (5)
  - เอกสารประกอบการสอนจะต้องมีเนื้อหาครอบคลุมวิชาภาคปฏิบัติ 1 บทปฏิบัติการต่อปี หรือ มีเนื้อหาครอบคลุมวิทยานิพนธ์ที่มีเวลาเรียน 12 ชั่วโมง/ปี
  - เอกสารคำสอนจะต้องมีเนื้อหาครอบคลุมวิชา 2 หน่วยกิตสำหรับตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ และ 3 หน่วยกิตสำหรับตำแหน่งรองศาสตราจารย์

2.3 กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี

มาตรฐานภาระงานขั้นต่ำด้านการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้ของผู้สอนระดับอุดมศึกษาจะมีระดับความยากมากขึ้นตามตำแหน่งทางวิชาการที่สูงขึ้น กล่าวคือ อาจารย์ ควรเริ่มสร้างผลงานทางวิชาการตั้งแต่ประเภทเอกสารประกอบการสอนขึ้นไป ผู้ช่วยศาสตราจารย์ควรสร้างผลงานทางวิชาการตั้งแต่เอกสารคำสอนขึ้นไป ส่วนรองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ ควรสร้างผลงานทางวิชาการที่ยากขึ้น มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้ ประสบการณ์และความเชี่ยวชาญที่ได้สั่งสมมา อันได้แก่ ผลงานประเภทบทความทางวิชาการ ตำรา หรืองานวิจัยเท่านั้น รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานภาระงานขั้นต่ำด้านการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้ของผู้สอนระดับอุดมศึกษา สาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี

ตำแหน่ง	เอกสารประกอบการสอน (1) (เรื่อง/ปี)	เอกสารคำสอน (2) (เรื่อง/ปี)	บทความทางวิชาการ (3) (เรื่อง/ปี)	ตำรา (4) (เรื่อง/ปี)	งานวิจัย *(Thesis นักศึกษา ป. ตรี-เอก) (5) (เรื่อง/ปี)	งานวิจัยตีพิมพ์ (Journal/Proceeding) (6) (เรื่อง/ปี)	งานทางวิชาการ อื่น ๆ (7) (เรื่อง/ปี)
อาจารย์	1.25	1.25	1.25	1/3	1/1.5	1/3	 Free Load
ผู้ช่วยศาสตราจารย์		1.25	1.25	1/3	1/1.5	1/3	
รองศาสตราจารย์			1.25	1/3	1/1.5	1/3	
ศาสตราจารย์			1.25	1/3	1/1.5	1/3	

* ไม่นับเป็นภาระงานด้านการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้ตามขอบเขตการศึกษาของโครงการ

- หมายเหตุ :**
1. ผู้สอนระดับอุดมศึกษาแต่ละตำแหน่งมีภาระงานไม่น้อยกว่าอย่างใดอย่างหนึ่งที่กำหนดในตาราง
  2. ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าคุณควรเพิ่มงานบริการวิชาการในด้านต่าง ๆ อาทิ กรรมการวิชาการ กรรมการบริหารกรรมการประเมินผลงานทางวิชาการ Visiting / Invited งานวิเคราะห์โครงการ ไว้เป็นส่วนหนึ่งของภาระงานด้านการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้

2.4 กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

มาตรฐานภาระงานขั้นต่ำด้านการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้ของผู้สอนระดับอุดมศึกษาคควรมีปริมาณ ระดับความยาก และคุณภาพสูงขึ้นตามตำแหน่งทางวิชาการที่สูงขึ้นตามลำดับ รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานภาระงานขั้นต่ำด้านการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้ของผู้สอน ระดับอุดมศึกษา สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

ตำแหน่ง	เอกสารประกอบการสอน (1) (หน่วย/ปี)	เอกสารคำสอน (2) (หน่วย/ปี)	บทความทางวิชาการ (3) (หน่วย/ปี)	ตำรา (4) (หน่วย/ปี)	งานวิจัย (5) (หน่วย/ปี)	ผลงานทางวิชาการ ในลักษณะอื่น (6) (หน่วย/ปี)
อาจารย์	1 เรื่อง	-	1 เรื่อง	-	มีส่วนร่วมงานวิจัย 1 เรื่อง	1 เรื่องหรือชิ้น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	2 เรื่อง	1 เรื่อง	1 เรื่อง	-	มีส่วนร่วมงานวิจัย 1 เรื่อง	1 เรื่องหรือชิ้น
รองศาสตราจารย์	3 เรื่อง	1 เรื่อง	1 เรื่อง	-	เป็นหัวหน้าโครงการ หรือมีส่วนร่วม 50% ของ 1 เรื่อง/2	-
ศาสตราจารย์	-	-	2 หรือ 3 เรื่อง (กรณีไม่มีงานแต่งตำรา)	1 บท/2	เป็นหัวหน้าโครงการ 1 เรื่อง ทุก 2 ปีหรือ 1 เรื่องต่อปี (กรณีไม่มีงานแต่งตำรา/ บทความวิชาการ)	-

- หมายเหตุ :**
- ตำแหน่งอาจารย์จะต้องมีภาระงานดังนี้ (1) และ (3) และ (5) **หรือ** (6)
  - ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์จะต้องมีภาระงานดังนี้ (1) **หรือ** (2) และ (3) และ (5) **หรือ** (6)
  - ตำแหน่งรองศาสตราจารย์จะต้องมีภาระหน้าที่ดังนี้ (1) **หรือ** (2) และ (3) และ (5)
  - ตำแหน่งศาสตราจารย์จะต้องมีภาระงานดังนี้ (3) และ (4) และ (5)

2.5 กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์-มนุษยศาสตร์

มาตรฐานภาระงานขั้นต่ำด้านการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้ของผู้สอนระดับอุดมศึกษาจะมีระดับความยากและคุณภาพสูงขึ้นตามตำแหน่งทางวิชาการที่สูงขึ้น กล่าวคือ อาจารย์ควรเริ่มสร้างผลงานตั้งแต่เอกสารประกอบการสอน บทความทางวิชาการ และงานวิจัยขึ้นไป โดยยังไม่ควรแต่งตำรา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ควรเริ่มสร้างผลงานตั้งแต่เอกสารคำสอน บทความทางวิชาการและงานวิจัยขึ้นไป โดยยังไม่ควรแต่งตำรา ส่วนรองศาสตราจารย์และศาสตราจารย์จะต้องสร้างผลงานที่ต้องอาศัยการสั่งสมความรู้ ประสบการณ์และความเชี่ยวชาญ โดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์มากขึ้น อันได้แก่ ผลงานประเภทตำราหรืองานวิจัยที่มีคุณภาพระดับสูง รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานภาระงานขั้นต่ำด้านการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้ของผู้สอน
ระดับอุดมศึกษา สาขาวิชาสังคมศาสตร์-มนุษยศาสตร์

ตำแหน่ง	เอกสารประกอบการสอน (1) (หน่วย/ปี)	เอกสารคำสอน (2) (หน่วย/ปี)	บทความทางวิชาการ (3) (หน่วย/ปี)	ตำรา (4) (หน่วย/ปี)	งานวิจัย (5) (หน่วย/ปี)	ผลงานทางวิชาการ ในลักษณะอื่น (6) (หน่วย/ปี)
อาจารย์	วิชา 2 หน่วยกิต/3 (สำหรับ ม/สที่มีชั้นเรียน) หรือวิชา 1 หน่วย / 3 (สำหรับม/สที่ไม่มีชั้นเรียน)	-	1 บท / 3	-	มีส่วนร่วมในงาน วิจัย 1 เรื่อง/3	1 เรื่อง/3
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	-	วิชา 2 หน่วยกิต/5 (สำหรับ ม/สที่มีชั้นเรียน) หรือวิชา 2 หน่วย/5 (หรับม/สที่ไม่มีชั้นเรียน)	1 เรื่อง / 5	-	1 เรื่อง / 5	1 เรื่อง/5
รองศาสตราจารย์	-	-	-	ตำราหรือหนังสือในวิชา 2 หน่วยกิต /5 (สำหรับ ม/สที่มีชั้นเรียน) หรือวิชา 2 หน่วย/5 (สำหรับม/สที่ไม่มีชั้นเรียน)	1 เรื่อง / 5	1 เรื่อง/5
ศาสตราจารย์	-	-	-	1 เรื่อง / 5	1 เรื่อง / 5	สิ่งประดิษฐ์ 1 ชิ้น/5 และเป็นที่ยอมรับหรือ Editor แก่คณาจารย์

- หมายเหตุ :**
- ตำแหน่งอาจารย์จะต้องมีภาระงานดังนี้ (1) และ (3) **หรือ** (5) **หรือ** (6)
  - ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์จะต้องมีภาระงานดังนี้ (2) และ (3) **หรือ** (5) **หรือ** (6)
  - ตำแหน่งรองศาสตราจารย์จะต้องมีภาระหน้าที่ดังนี้ (4) และ (5) **หรือ** (6)
  - ตำแหน่งศาสตราจารย์จะต้องมีภาระงานดังนี้ (4) **หรือ** (5) **หรือ** (6)

3. ดัชนีกำกับคุณภาพภาระงาน: นอกเหนือจากมาตรฐานภาระงานขั้นต่ำในเชิงปริมาณที่กล่าวในข้อ 2 แล้ว ในแต่ละกลุ่มสาขาวิชายังมีมาตรฐานในเชิงคุณภาพกำกับไว้ในแต่ละประเภทของผลงานด้วย ดัชนีดังกล่าว ได้แก่ การมีเนื้อหาทางวิชาการถูกต้อง สมบูรณ์ ทันสมัย ผ่านการตรวจสอบจากนักวิชาการในกลุ่มสาขาวิชาเดียวกัน (peer review) มีการตีพิมพ์เผยแพร่ในระดับประเทศและนานาชาติ มีการแสดงให้เห็นความคิดริเริ่ม มีการนำผลงานไปใช้ประโยชน์ เป็นต้น ทั้งนี้ดัชนีกำกับคุณภาพนี้จะมีความเข้มข้นมากขึ้นตามตำแหน่งทางวิชาการที่สูงขึ้น ซึ่งมีความใกล้เคียงกันในทุกสาขาวิชา รายละเอียดของดัชนีกำกับคุณภาพมาตรฐานภาระงานขั้นต่ำด้านการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้ของผู้สอนระดับอุดมศึกษาได้จากรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่ได้ แสดงให้เห็นว่าภาระงานด้านการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้ของผู้สอนระดับอุดมศึกษามีความหลากหลายและแตกต่างกันไปตามศาสตร์ของแต่ละสาขาวิชา ซึ่งมีธรรมชาติและวิธีการแสวงหาความรู้ที่แตกต่างกัน โดยสามารถจัดเป็นกลุ่มสาขาวิชาที่มีภาระงานใกล้เคียงกันได้เป็น 5 กลุ่มสาขาวิชา คือ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์-มนุษยศาสตร์ ทั้งนี้ภาระงานดังกล่าวมีความแตกต่างกันตามระดับการดำรงตำแหน่งทางวิชาการทั้งในกลุ่มสาขาวิชาเดียวกัน และต่างสาขาวิชา ความแตกต่างที่พบ คือ ความแตกต่างทั้งในเชิงปริมาณ ระดับความยาก และคุณภาพของภาระงาน ดังนั้น ผลการศึกษาที่ได้ในครั้งนี้จึงเป็นข้อมูลสำคัญที่แสดงให้เห็นว่า การกำหนดมาตรฐานภาระงานด้านการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้ของผู้สอนระดับอุดมศึกษาไม่สามารถกำหนดให้เป็นมาตรฐานเดียวกันได้ แต่จะต้องกำหนดให้สอดคล้องกับธรรมชาติและวิธีการศึกษาของศาสตร์ที่มีอยู่ในแต่ละสาขาวิชา นอกจากนี้ผลจากการศึกษาข้างชี้ให้เห็นว่า ผู้สอนระดับอุดมศึกษาได้รับการคาดหวังให้ปฏิบัติภารกิจดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง และมีความมุ่งมั่นทางวิชาการมากขึ้นตามตำแหน่งทางวิชาการที่สูงขึ้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ผู้สอนระดับอุดมศึกษาจะต้องปฏิบัติภาระงานดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งต้องรักษาคุณภาพและมาตรฐานทางวิชาการตลอดระยะเวลาการดำรงตำแหน่งทางวิชาการทุกระดับ โดยผู้ดำรงตำแหน่งรองศาสตราจารย์และศาสตราจารย์ ได้รับการคาดหวังให้สร้างผลงานที่มีความยาก และคุณภาพระดับสูงที่ต้องอาศัยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้และประสบการณ์ที่สั่งสมมา อันได้แก่ ผลงานประเภทตำรา และงานวิจัยที่มีคุณภาพสูง นอกจากนี้ตำแหน่งศาสตราจารย์ซึ่งถือเป็นตำแหน่งสูงสุดทางวิชาการ ยังได้รับ

การคาดหวังให้เป็นผู้นำและเป็นพี่พี่ทางวิชาการแก่คณาจารย์และสังคมมากที่สุด

จากสภาพปัญหาในปัจจุบันซึ่งเป็นที่กล่าวขานกันโดยทั่วไปว่า ผู้สอนระดับอุดมศึกษามีความเหลื่อมล้ำและไม่เท่าเทียมกันในการปฏิบัติภาระงาน อาทิ ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการส่วนหนึ่งยังคงสร้างผลงานทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง บางส่วนขาดความต่อเนื่องในการสร้างผลงานทางวิชาการ แต่ได้รับค่าตอบแทนไม่แตกต่างกัน ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมนั้น พบว่าสาเหตุสำคัญประการหนึ่ง คือ การขาดเกณฑ์ภาระงานที่จะใช้เป็นแนวการปฏิบัติงานและเป็นเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานที่มีมาตรฐานและเชื่อถือได้ การศึกษาครั้งนี้ เป็นความพยายามที่จะค้นหาเกณฑ์ภาระงานขั้นต่ำที่ผู้สอนระดับอุดมศึกษาสมควรปฏิบัติในการดำรงตำแหน่ง โดยได้ศึกษาลงลึกในศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ และเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยปฏิบัติจริง ผลการศึกษาที่ได้จึงน่าจะเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน เกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานและการจ่ายค่าตอบแทนที่เป็นธรรมสำหรับผู้สอนระดับอุดมศึกษาได้ในระดับหนึ่ง

ข้อเสนอแนะ

1. คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย (ก.ม.) ในฐานะองค์กรกลางบริหารงานบุคคลข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัยควรจะได้มีบทบาทในการเผยแพร่ข้อมูลผลการศึกษาเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาได้นำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดมาตรฐานภาระงานขั้นต่ำที่ผู้สอนระดับอุดมศึกษาสมควรปฏิบัติ ให้เป็นเครื่องมือในการประเมินผลการปฏิบัติงานและจ่ายค่าตอบแทนที่เป็นธรรม รวมทั้งกำหนดมาตรการ/กลไกรองรับ เพื่อให้มีผลในทางปฏิบัติต่อไป

2. ในสภาวะการณ์ปัจจุบันที่มหาวิทยาลัยกำลังเตรียมการปรับเปลี่ยนไปเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐในปี 2545 ผลจากการศึกษานี้จะเป็นข้อมูลเบื้องต้นให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐนำไปใช้เป็นแนวทางบริหารงานบุคคลที่มีมาตรฐานและเกิดความโปร่งใสต่อไป

3. เพื่อให้การศึกษาระงับงานด้านการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาองค์ความรู้ของผู้สอนระดับอุดมศึกษาเป็นที่ยอมรับในวงกว้างระดับประชาคมมหาวิทยาลัย อาจจัดให้มีการประชาพิจารณ์ก่อนนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

ทบวงมหาวิทยาลัย. (2543). **หลักเกณฑ์ ก.ม. พ.ศ. 2541-2542.** (เอกสารโรเนียวเย็บเล่ม)

ทบวงมหาวิทยาลัย. (2543). **รายชื่อผู้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.**
(เอกสารโรเนียวเย็บเล่ม)

ทบวงมหาวิทยาลัย. (2544). **เอกสารประกอบการประชุมคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย ครั้งที่ 2/2544 วันที่ 23 ตุลาคม 2544 เรื่อง การติดตามผลการดำเนินการเกี่ยวกับการใช้มาตรฐานภาระงานทางวิชาการของผู้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัย/สถาบัน.**

สำนักนายกรัฐมนตรี, คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ. (2540). **แผนแม่บทการปฏิรูประบบราชการ (พ.ศ.2540-2544).**

